

Hasan Cüneyt Bozkurt

ANASAYFA (/?SyfNmb=1&pt=ANASAYFA) KANALLAR (/?pnum=118&pt=KANALLAR)

ELEŞTİRİLER (/?pnum=131&pt=ELE%5C%9ET%4%B0R%4%B0LER) ÖYKÜLER (/?pnum=55&pt=%C3%96YK%C3%9CLER)

İLETİŞİM (/?pnum=116&pt=%C4%B0LET%4%B0%5C%9E%4%B0M) ENGLISH (<http://en.hasancuneytbozkurt.com/>)

Beşir Fuat'ın Oğlu Fuat İstanbul'a Gelirse

BEŞİR FUAT'IN OĞLU FUAT İSTANBUL'A GELİRSE

1968 yılında İstanbul'un adliye koridorlarından bunalıp Sahafılar Çarşısı'nda zamanın dışına çıkmaya çalışan genç bir avukat, temize çekilmiş mektuplardan oluşan 1908-1909 yıllarına ait bir defter satın alır. Satırlar arasında Fuat'la ve onun geçmişiyle tanışır. Fuat, İstanbul'daki gelişmeleri izlemesi amacıyla L'illustration gazetesi tarafından Paris'ten gemiyle Türkiye'ye gönderilmiş Türk asıllı genç bir gazetecidir. Henüz o doğmadan intihar eden önemli bir Türk aydınının, Beşir Fuat'ın oğludur. Gölgeler ve Hayaller Şehrinde buradan yola çıkarak doğu-batı çatışması altında şekillenen hayatlara ve bu hayatları izlerken karşımıza çıkan kadim meselelere uzanıyor.

Roman boyunca Fuat'ın, arkadaşı Alex'e yazdığı mektupları okuyoruz. Belki de bir mektup roman olmasından kaynaklı üslup açısından gösterim/anlatım dengesinde ikinciden yana ağır basıyor. Genellikle aksini uyguladığı bilinen yazarın, bu seferki çalışması bir kural yıkıcılık olarak görülebilir. "Sanırım gerçekçilik takıntısı nedeniyle benim birinci tekil anlatıcılarım eninde sonunda kendilerini yazarak ifade ediyorlar." diyor Murat Gülsoy. Fakat onun esas ilgilendiği nokta bu teknik meseleler değil. Kahramanının kim olduğu, duyguları ve

düşünceleri, o tarihsel dokudaki sesler, kokular, Fuat'ın aklından geçenler...

Bu kitapta da Borges'in üzerinde kalem oynatmaktan özellikle zevk aldığı konulardan birini, *mise en abyme* örneklerini görüyoruz. Bizi sonsuzluk kavramıyla karşı karşıya getiren "kitabın içindeki kitabın içindeki kitap..." meselesi. "Belli ki sonlu bir varlık olmaktan kurtulmak istiyor zihin. Ömrümüz sınırlı, imkanlarımız sınırlı, her geçen gün yıpranıp bozulan bedenimiz sınırlı... Zihin hapsediği bu sınırların dışına çıkmak için çok güçlü bir araca sahip: Dil. Yazarak yaptığımız bu sınırları genişletmek... İçinde bulunduğumuz zamanı, mekanı, bedeni genişletiyoruz. Konuşarak ya da düşünerek yaptığımızdan çok daha kuvvetli ve kalıcı bir şekilde hayata geçiriyoruz. Başkalarıyla paylaşabiliyoruz. Özgürleşmek. Amacımız hep bu." diyor yazar. Fuat'ın, rüyasında yayınlanması için Mösyö Girard'a Gölgeler ve Hayaller Şehrinde adlı kitabı vermesi yine bu konuyla ilgili, hatta belki de Wells'in Murat Gülsoy olduğunu bile söyleyebiliriz.

Gölgeler ve Hayaller Şehrinde'nin bir başka özelliği de yazarın ilk tarihsel romanı olması. Tanığı olmadığı bir tarihte geçen olayları ve insanları anlatmanın bütün zorluklarını göğüslemiş yazar. Beşir Fuat'ın günümüz alfabetine çevrilmiş olan yazılarından ağır Osmanlıca'yla boğuşmuş ve üstesinden gelmiş. Ülkemizin dil çizgisindeki keskin kırılmayla baş etmek tarihsel roman yazan biri için kolay olmasa gerek. Özün değişim hızı biçiminkinden elbette çok daha yavaştır. Hızlı değişimler her zaman sancılı olur. Hatta Fuat, içinde bulunduğu tarihsel koşullar gereği konuyu başka bir yerden tutup şöyle diyor: "Daha düne kadar sanki dolaşan Türkler, şimdi fes giymiyor mu? Peki, kıyafet değiştirir gibi zihniyet değiştirmek mümkün müdür?"

Kitabın en önemli köşe başlarından biri de İstanbul. "İstanbul fethedilemez, fetheder." diyor, Charles. İstanbul çok özel bir yer. Kadim zamanların, imparatorlukların başkenti. Murat Gülsoy İstanbul'un "biriktirdikleriyle kendini fethettiğini sananları hep fethettiğini" düşünüyor. Bir bakıma doğru. Farklılığı, çeşitliliği benimsemeyi öğretiyor İstanbul. Onu kendimize katmak mümkün değil, bu yüzden hep bir yabancı hissi yaşıyoruz. Fakat diğer yandan uygarlığın karşı konulamaz birikimi bizi içine alıyor ve doğu-batı meselesi işte burada çatırdamaya başlıyor. Önce Beşir Fuat'ı dinliyoruz: İslam'la yükselen bilimin Endülüs'te Avrupa'ya taşındığını, Rönesans fitilinin bu karşılaşmadan ateşlendiğini söylüyor. Doğru, İslam medeniyetinin en parlak zamanlarını 11-12. yüzyıllara kadar yaşadığını biliyoruz. Antik Yunan düşünürlerinin eserlerinin kaybolup gitmesine engel oldular ve Batı'ya iletilmesini sağladılar. Fakat dinlerin artık bilime herhangi bir şekilde katkıda bulunabileceği söylenebilir mi? Beşir Fuat gibi düşünürsek ne İslam, ne de başka bir dinin modern bilimsel gelişme ile bir ilişkisi yok. Yanlışlanabilirlik, tekrarlanabilirlik gibi temel kavramlara dayanmayan bir bilimi hayal etmek zor. Buna rağmen benzer fikirlere sahip dönemin aydınlarını bir araya toplamış Jön Türkler Fuat'ın pek de olumladığı bir hareket değil. Sultan'ı aratmayacak bir istibdat peşinde olduklarını düşünüyor. Engellenen basın, sürgünler, idamlar vs. Burada romanın politik tarafını, Murat Gülsoy'un görüşlerini okuyoruz. Yazar, Osmanlı modernleşmesini sadece İttihatçılara mal etmenin doğru olmadığı düşünüyor. İttihatçılığın Osmanlı modernleşmesinin sonuçlarından biri olarak görüyor ve Prens Sabahattin'in ademi merkeziyetçi fikirlerini daha anlamlı buluyor.

[Paylaş \(http://www.addthis.com/bookmark.php?v=250&username=xa-4bb1d7f361353d43\)](http://www.addthis.com/bookmark.php?v=250&username=xa-4bb1d7f361353d43) |

[Yer sağlayıcı: Yurdum Yazılım \(http://www.sitenizolsun.com\)](http://www.sitenizolsun.com)